

Sygn. akt I CSK 723/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Maria Szulc

w sprawie z powództwa (...) Banku Spółdzielczego w S. Oddział w K.
przeciwko A. K., M. L. i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w R.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 stycznia 2019 r.,
skarg kasacyjnych strony powodowej i pozwanego Skarbu Państwa - Prezesa Sądu
Okręgowego w R.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 czerwca 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) w części
dotyczącej pozwanego Skarbu Państwa - Prezesa Sądu
Okręgowego w R. oraz w części oddalającej apelację i
orzekającej o kosztach postępowania apelacyjnego i
kasacyjnego (pkt II, III i IV) i w tym zakresie sprawę przekazuje
Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania i
orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank Spółdzielczy w S. Oddział w K. domagał się zasądzenia od pozwanych solidarnie: A. M., Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w R., A. M., Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz M. L. kwoty 204 808,38 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 2 grudnia 2009r. do dnia zapłaty, tytułem naprawienia szkody wyrządzonej powodowi niezgodnym z prawem prowadzeniem przez pozwanych A. M. - Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w R. i jego zastępcy M. L., egzekucji skierowanej do wierzytelności przysługującej dłużnikowi powoda „T.” S.A. w B. W uzasadnieniu pozwu powód zarzucił, że w wyniku bezprawnych działań i zaniechań A. M. i M. L., z którymi odpowiada solidarnie Skarb Państwa Prezes Sądu Okręgowego w R., powód został pozbawiony możliwości uczestniczenia w podziale sumy uzyskanej z egzekucji z przedmiotowej wierzytelności i w konsekwencji możliwości zaspokojenia.

Wyrokiem z dnia 7 maja 2014 r. (I C (...)), Sąd Okręgowy w R. oddalił powództwo. Ustalił, że powód był wierzycielem „T.” S.A. w B., zaś egzekucję na jego wniosek prowadził A. M. - Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w B., właściwy ze względu na siedzibę dłużnika. Wierzycielem „T.” S.A. w B. była także „G.” sp. z o.o. w R. (dalej: G.), która skierowała wniosek egzekucyjny do komornika z wyboru (art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, jedn. tekst Dz.U. z 2015 r., poz. 790 ze zm., dalej: u.k.s.e.), A. M. - Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w R.. Dłużnikowi egzekwowanemu „T.” S.A. przysługiwała wierzytelność w stosunku do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w W. (dalej: NFOŚiGW) z tytułu wykonanych na jego rzecz robót. Komornik A. K. zajął tę wierzytelność w dniu 21 września 2009 r, za komornik A. M. dokonał zajęcia pismem z dnia 29 września 2009 r., doręczonym dłużnikowi zajętej wierzytelności czyli NFOŚiGW w dniu 5 października 2009 r.

W dniu 25 września 2009 r. do kancelarii komornika A. M. wpłynęło faksem pismo komornika A. M. (oryginał pisma został doręczony w dniu 1 października

2009 r.), zawierające wezwanie do przekazania mu akt spraw egzekucyjnych prowadzonych przeciwko dłużnikowi „T.” S.A. ze względu na zbieg egzekucji sądowej do tej samej wierzytelności (art. 773¹ k.p.c.) oraz właściwość ogólną komornika A. M. w związku z siedzibą dłużnika egzekwowanego. (art. 27 § 1 k.p.c.). Postanowieniami z dnia 2 października 2009 r. asesor komorniczy M. L. jako zastępca komornika A. M., umorzył postępowania egzekucyjne skierowane do rachunków bankowych dłużnika „T.” S.A. w B. w kilku bankach. W piśmie z dnia 5 października 2009 r. kierowanym do komornika A. M., M. L. udzielił wykrętnych i częściowo nieprawdziwych informacji, że egzekucja została umorzona w części z rachunków bankowych oraz wierzytelności na wniosek wierzyciela, pomimo, iż umorzeniem nie objęto wierzytelności przysługującej dłużnikowi od NFOŚiGW. W tym samym piśmie M. L. nie kwestionował już istnienia zbiegu egzekucji sądowej, o której mowa w art. 773¹ k.p.c.. Kolejne pismo A. M. wzywające do niezwłocznego przekazania akt egzekucyjnych wpłynęło do kancelarii A. M. w dniu 13 października 2009 r. W dniu 13 października 2009 r. NFOŚiGW jako dłużnik zajętej wierzytelności, przekazał do kancelarii komornika A. M. kwotę 655 445 złotych. W dniu 14 października 2009 r. wypłacono wierzycielowi spółce G. kwotę 573 758,97 zł. tytułem egzekwowanej należności i kwotę 4 671,90 zł tytułem zwrotu kosztów. W dniu 16 października 2009 r., zastępca komornika M. L. poinformował komornika A. M. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 825 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy podniósł, że w sytuacji zbiegu egzekucji sądowej prowadzonej przez wierzycieli – powoda i spółkę G. do tej samej wierzytelności przysługującej dłużnikowi egzekwowanemu wobec NFOŚiGW, pozwany komornik A. K. oraz jego zastępca M. L. byli zobligowani postąpić zgodnie z art. 773¹ k.p.c., a zatem przekazać sprawę komornikowi właściwemu według przepisów k.p.c. czyli A. M., czego nie uczynili, stąd co do zasady ponoszą odpowiedzialność, wspólnie ze Skarbem Państwa Prezesem Sądu Okręgowego w R., na podstawie art. 23 u.k.s.e. za szkodę powstałą w majątku powoda z tej przyczyny. Powództwo zostało jednak oddalone z uwagi na uwzględnienie przez Sąd pierwszej instancji podniesionego przez pozwanego M. L., zarzutu przedawnienia dochodzonego roszczenia odszkodowawczego, przy czym Sąd nie umotywował szerzej tego stanowiska.

Po rozpoznaniu apelacji powoda skierowanej przeciwko pozwanym z wyłączeniem A. M., Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 5 lutego 2015 r. (I ACa (...)), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanych A. M., M. L. i Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w R. solidarnie na rzecz powoda kwotę 167 552,01 zł. z odsetkami ustawowymi przypadającymi od pozwanych: M. L. za okres od dnia 29 stycznia 2014 r., od A. M. od dnia 10 grudnia 2009 r. i od pozwanego Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w R. od dnia 29 lipca 2010 r. do dnia zapłaty. Sąd drugiej instancji oddalił apelację powoda w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania. W uzasadnieniu tego orzeczenia, Sąd Apelacyjny podniósł, że z ustaleń wynika, iż pozwany komornik A. K. i zastępca komornika M. L. dopuścili się naruszenia przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących zbiegu egzekucji sądowej do wierzytelności przypadającej dłużnikowi egzekwowanemu od NFOŚiGW, zwłaszcza art. 773¹ k.p.c., co skutkowało przypisaniem im deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 23 u.k.s.e. za szkodę poniesioną przez innego wierzyciela (powoda). Pozwani zamiast przekazać prowadzenie egzekucji komornikowi właściwemu według właściwości ogólnej czyli A. M., dokonali samodzielnie zaspokojenia wierzyciela, który zlecił prowadzenie egzekucji, a mianowicie spółki G., co pozbawiło innych wierzycieli „T.” S.A możliwości zaspokojenia z opisanej wierzytelności zgodnie z przepisami o podziale sumy uzyskanej z egzekucji. W ocenie Sądu drugiej instancji, powodowy Bank wykazał wszystkie przesłanki odpowiedzialności komornika A. M., jego zastępcy M. L. oraz Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w R. za szkodę w kwocie 167 552,01 zł, którą powód otrzymałby-według wyliczeń zawartych w zaaprobowanej przez Sąd opinii biegłego - w przypadku prawidłowego prowadzenia egzekucji przez pozwanych i w wyniku podziału sumy uzyskanej z egzekucji z wierzytelności. Sąd Apelacyjny uznał także, że roszczenie majątkowe powoda nie uległo przedawnieniu. Zasądził od poszczególnych pozwanych odsetki ustawowe od zasądzonej należności głównej przypadające za okres od dnia wezwania ich do zapłaty, a zatem od dat wskazanych w sentencji wyroku. W pozostałej części uznał apelację powoda za niezasadną i oddalił ją, rozstrzygając o kosztach postępowania stosownie do jego wyniku.

W wykonaniu tego prawomocnego orzeczenia Sądu Apelacyjnego, pozwany A. K. zapłacił w dniu 19 lutego 2015 r. przelewem na rachunek powoda kwotę 303 038,17 zł (k. 1426 akt), w tym 167 552,01 zł. tytułem należności głównej, 111 888,02 zł tytułem odsetek ustawowych oraz 23 598,14 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Nadal jednak A. K. kwestionował, podobnie jak pozostali pozwani, swoją odpowiedzialność odszkodowawczą wobec powodowego Banku zarówno co do zasady, jak i co do wysokości, czemu dał wyraz w skardze kasacyjnej wniesionej od opisanego wyżej wyroku. Wyrok ten zaskarżyli kasacyjnie także pozostali pozwani - M. L. oraz Skarb Państwa Prezes Sądu Okręgowego w R.

Po rozpoznaniu tych skarg kasacyjnych, Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 12 maja 2016 r. (I CSK 396/15), uchylił zaskarżony wyrok w części zmieniającej wyrok Sądu Okręgowego w R. z dnia 7 maja 2014 r. (pkt I.) oraz w części rozstrzygającej o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt IV) i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania. Wyrok Sądu drugiej instancji, w oparciu o który pozwany A. K. spełnił świadczenie w celu uniknięcia przymusu, został zatem anulowany, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania. Odnosząc się do skargi kasacyjnej A. M., Sąd Najwyższym wskazał, że w sprawie nie poczyniono ustaleń faktycznych, czy w okresie pełnienia przez A. M. obowiązków komornika (do dnia 11 września 2009 r., albowiem od dnia 12 września 2009 r. obowiązki te pełnił jego zastępca M. L.), doszło rzeczywiście do zbiegu egzekucji sądowych do tej samej wierzytelności, przy uwzględnieniu, że zgodnie z art. 896 § 1 k.p.c. do egzekucji z wierzytelności komornik przystępuje przez jej zajęcie, a jeśli tak to, czy w tym czasie pozwany A. K., jako komornik uzyskał informację o zbiegu egzekucji i zaniechał przekazania sprawy do dalszej egzekucji komornikowi właściwemu do jej prowadzenia. Sąd Najwyższy podniósł dalej, że przy rozważaniach w tym zakresie należy uwzględnić, iż do zajęcia wierzytelności dłużnika wobec NFOŚiWG w W. doszło nie wcześniej niż dnia 21 września 2009 r. (k. 86 akt) a wobec tego, do przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego A. M., jako pełniącego obowiązki komornika nie wystarczy poprzestanie na stwierdzeniach, że w dniu 8 września 2009 r. posiadał wiedzę o kilku zbiegach egzekucji a w dniu 10 września 2009 r. dowiedział się o egzekucji prowadzonej przez komornika przy Sądzie Rejonowym w B. chyba, że

pomimo wyznaczenia od dnia 12 września 2009 r. zastępcy w osobie M. L., pozwany A. K. wykonywał jako komornik w dalszym ciągu czynności egzekucyjne, aż do przelania środków na rzecz wierzyciela spółki G.[...]. Sąd Najwyższy podniósł także, że pozwany M. L. trafnie zarzucił w swojej skardze kasacyjnej naruszenie art. 198 § 3 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 i 286 k.p.c. przez nieuwzględnienie jego wniosku o powtórzenie dowodu w związku z reformatoryjnym wyrokiem w drugiej instancji, uzasadnianego pominięciem wszystkich wierzycieli, którzy przyłączyliby się do postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez komornika właściwości ogólnej do dnia sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z tytułu realizacji zajęcia. Sąd Apelacyjny oddalając wnioski dowodowe pozwanego nie odniósł się do podnoszonych przez niego wątpliwości i zastrzeżeń dotyczących dowodu przeprowadzonego w czasie, gdy ten pozwany nie brał udziału w sprawie. Ze wskazanych przyczyn Sąd Najwyższy uchylił wyrok reformatoryjny Sądu Apelacyjnego i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 14 czerwca 2017 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w R. z dnia 7 maja 2014 r. w pkt I (oddalającym powództwo w całości) tylko o tyle, że zasądził solidarnie od pozwanych A. M., M. L. i Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w R. odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 167 552,01 zł przypadające od pozwanych A. M. i Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w R. za okres od dnia 10 grudnia 2009 r. do dnia 19 lutego 2015 r. i od pozwanego M. L. za okres od dnia 29 stycznia 2014r. do dnia 19 lutego 2015 r., oddalił apelację powodowego Banku w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania.

W uzasadnieniu tego orzeczenia, Sąd Apelacyjny wskazał, że uchylony przez Sąd Najwyższy, poprzedni wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 5 lutego 2015 r. (I ACa (...)), utracił moc w części uwzględniającej powództwo przez zasądzenie kwoty 167 552,01 zł z odsetkami ustawowymi; postępowanie powróciło zatem na etap rozpatrywania apelacji powoda od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo. Sąd wskazał, że w dniu 19 lutego 2015 r., pozwany A. K. zapłacił na rzecz powoda zasądzoną wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 5 lutego 2015 r. należność główną z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania w łącznej kwocie 303 038,17 zł. Spełnienie świadczenia przez jednego z dłużników

solidarnych zwalnia pozostałych (art. 366 k.c.); w tym stanie rzeczy roszczenie powodowego Banku o zasądzenie odszkodowania stało się, w ocenie Sądu, bezprzedmiotowe; powód powinien był cofnąć pozew i wnieść o umorzenie postępowania, czego nie uczynił. Z tej przyczyny Sąd zaaprobował oddalenie powództwa wyrokiem Sądu Okręgowego, dokonując jedynie korekty w zakresie odsetek ustawowych przypadających od poszczególnych pozwanych i oddalając dalej idącą apelację powoda.

Od tego wyroku powodowy Bank oraz pozwany Skarb Państwa - Prezes Sądu Okręgowego w R. wnieśli skargi kasacyjne. Powód, zaskarżając wyrok w punkcie II i III, zarzucił naruszenie art. 385 w zw. z art. 378 § 1 k.p.c., art. 316 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 354 § 1 k.c., art. 353 w zw. z art. 415 k.c. i art. 23 ust. 1 i 2 u.k.s.e., a także naruszenie art. 411 pkt 1 w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. Wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania. Pozwany, zaskarżając wyrok w punkcie I, w zakresie go dotyczącym, zarzucił naruszenie art. 316 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 382 k.p.c. oraz art. 359 w zw. z art. 481 § 1 w zw. z art. 410 § 2 k.c. Formułując te zarzuty, pozwany domagał się uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w R. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznając po raz drugi apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 7 maja 2014 r. (I C (...)), Sąd Apelacyjny uznał za doniosłe i rzutujące na ostateczny wynik sprawy, zdarzenie polegające na zapłacie przez pozwanego A. M., w dniu 19 lutego 2015 r., zasądzzonego na rzecz powoda świadczenia głównego z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu w łącznej kwocie 303 038,17 zł. W uzasadnieniu aktualnie kontrolowanego wyroku z dnia 14 czerwca 2017 r., Sąd Apelacyjny wskazał wprawdzie, że pozwany spełnił to świadczenie na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 lutego 2015 r. (I ACa (...)), który został następnie uchylony przez Sąd Najwyższy, ale nie poddał analizie ani ocenie prawnej, znaczenia tego zachowania pozwanego w sytuacji świadomości wszystkich stron, w tym także powoda i pozostałych pozwanych, że A. K. zapłacił te

kwotę w celu uniknięcia przymusu egzekucyjnego. Pozwany A. K. z pewnością nie uznał roszczenia powodowego Banku ani nie świadczył na rzecz powoda dobrowolnie, w celu umorzenia zobowiązania przez zapłatę, o czym świadczy fakt wywiedzenia przez niego (oraz pozostałych pozwanych zobowiązanych solidarnie) skarg kasacyjnych od prawomocnego reformatoryjnego wyroku Sądu drugiej instancji. Stosownie do przytoczonego w skardze kasacyjnej powoda art. 410 § 2 k.c., świadczeniem nienależnym, do którego stosuje się odpowiednio przepisy art. 405-409 k.c., jest świadczenie spełnione w sytuacjach przytoczonych w tym przepisie, a zatem, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że przytoczone normy znajdują zastosowanie w sytuacji wyegzekwowania przez wierzyciela świadczenia zasądzzonego nieprawomocnym lecz wykonalnym wyrokiem, jeżeli w sprawie doszło następnie do oddalenia powództwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., IV CK 24/05, niepubl.). W innym judykacie stwierdzono, że świadczenie spełnione przez zobowiązanego na podstawie wykonalnego, chociaż nieprawomocnego wyroku, nie jest nienależne; staje się nienależne, gdy odpadnie jego podstawa wobec uchylecia lub zmiany tego wyroku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2008 r., I PK 247/07, OSNP 2009/17-18/223). Uwagi te należy także odnieść do sytuacji, w której pozwany świadczy powodowi na podstawie prawomocnego i wykonalnego wyroku sądu drugiej instancji, ale jedynie w celu uniknięcia przymusu egzekucyjnego, składając jednocześnie skargę kasacyjną kwestionującą zasadność zasądzonych należności. Jeżeli pozwany spełnił - w celu uniknięcia przymusu - świadczenie zasądzone prawomocnym wyrokiem sądu drugiej instancji, zaskarżonym następnie przez pozwanego skargą kasacyjną, po uchyleniu tego wyroku przez Sąd Najwyższy, nadal zachodzi konieczność definitywnego wiążącego rozstrzygnięcia istniejącego między stronami sporu, do czego zresztą sąd drugiej instancji jest zobowiązany po przekazaniu mu sprawy do ponownego rozpoznania.

Nie było zatem podstaw do przyjęcia, jak to uczynił Sąd Apelacyjny, że powód powinien był cofnąć pozew i apelację oraz wnieść o umorzenie postępowania apelacyjnego. Stanowisko to nie zostało zresztą umotywowane jakimikolwiek szerszymi i przekonującymi wywodami prawnymi. W związku z tym należy podzielić pogląd, że w wypadku gdy pozwany zaspokoi w toku procesu powoda, a ten nie podtrzymuje powództwa, wydanie wyroku staje się zbędne przede wszystkim wówczas, gdy pozwany dokonał świadczenia z wolą zaspokojenia powoda co do dochodzonego roszczenia. Jeżeli jednak pozwany płacił, aby uniknąć egzekucji, lecz przeczył w dalszym ciągu zasadności żądania powoda, to wydanie wyroku nie stało się zbędne, gdyż wówczas istnieje w dalszym ciągu pomiędzy stronami spór o zasadność roszczenia, który sąd powinien rozstrzygnąć (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 1955 r., II CR 1449/54, OSNCK 1956/1/12).

W uchwale z dnia 26 lutego 2014 r. III CZP 119/13 (OSNC 2015/1/1) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że jeżeli powód po spełnieniu świadczenia przez pozwanego po doręczeniu pozwu nie cofnął pozwu, sąd oddala powództwo. Teza ta została sformułowana jednakże w konkretnym stanie faktycznym, w którym w toku postępowania egzekucyjnego pozwany zapłacił kwotę główną z odsetkami ustawowymi i kosztami, zasądzone od niego na rzecz powódki nakazem zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym. W toku postępowania prowadzonego po złożeniu przez pozwanego sprzeciwu od tego nakazu, Sąd Rejonowy ustalił, że dochodzona przez powódkę wierzytelność rzeczywiście istniała i nie była kwestionowana przez pozwanego. Ze względu na spełnienie przez pozwanego świadczeń dochodzonych pozwem w czasie trwania postępowania sądowego, Sąd Rejonowy oddalił powództwo - słusznie i celowo wytoczone - z powodu wygaśnięcia roszczenia na skutek zapłaty. W apelacji od tego wyroku, powódka zarzuciła naruszenie art. 355 k.p.c. przez nieumorzenie postępowania argumentując, że może to doprowadzić do podniesienia ewentualnego zarzutu, iż została bezpodstawnie wzbogacona. W takim zatem stanie faktycznym, całkowicie odmiennym od występującego w niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy wskazał, że w razie zaspokojenia roszczenia powoda przez pozwanego w toku procesu nie dochodzi do umorzenia postępowania, jeżeli powód

nie cofnie pozwu, ponieważ w dalszym ciągu istnieje żądanie rozpoznania sprawy i orzeczenia o przedstawionym sporze. Samo zaspokojenie roszczenia bez cofnięcia pozwu wywołuje skutki materialnoprawne, prowadzące do oddalenia powództwa z powodu jego bezzasadności i nie zachodzi przeszkoda w merytorycznym rozpoznaniu sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 1999 r., III CKN 936/98, niepubl.). Do czynności wpływających na zmianę stanu sprawy istniejącego w chwili wnoszenia pozwu należy między innymi spełnienie świadczenia przez pozwanego w toku postępowania, powodujące wygaśnięcie dochodzonego roszczenia. Jeżeli na skutek spełnienia świadczenia przez pozwanego w toku postępowania doszło do wygaśnięcia objętej roszczeniem wierzytelności, odpadła podstawa do uwzględnienia powództwa. Nie ma znaczenia dla powstania tego skutku fakt, że spełnienie dokonane zostało w drodze egzekucji, jeżeli pozwany nie kwestionował istnienia zobowiązania, co zostało potwierdzone w postępowaniu rozpoznawczym.

W podsumowaniu przedstawionych rozważań należy więc stwierdzić, że skarga kasacyjna powodowego Banku podlegała uwzględnieniu ze względu na trafność zarzutu, że Sąd Apelacyjny przy ustalaniu stanu rzeczy istniejącego w dacie zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.) nie uwzględnił w sposób właściwy, co miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, że pozwany A. K. spełnił uprzednio, w 2015 r., świadczenie jedynie w celu uniknięcia przymusu, nie zaś w celu dobrowolnego wykonania na rzecz powoda zobowiązania zgodnie z treścią łączącego strony stosunku zobowiązaniowego opartego na czynie niedozwolonym. Błędne stanowisko Sądu Apelacyjnego doprowadziło, w sytuacji odpadnięcia podstawy prawnej tego świadczenia w wyniku uchylecia przez Sąd Najwyższy, wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 5 lutego 2015 r. (I ACa (...)), do nierozpoznania istoty sprawy przez nieustalenie, z uwzględnieniem treści wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r. (I CSK 396/15), czy powodowi ostatecznie przysługuje, od kogo i w jakim zakresie, dochodzone roszczenie odszkodowawcze.

Uzasadniona jest także skarga kasacyjna pozwanego Skarbu Państwa-Prezesa Sądu Okręgowego w R. Niezależnie od trafności zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji zasądzającego ponownie odsetki ustawowe od spełnionego

już świadczenia głównego (por. rozważania wyżej), należy podnieść, że z treści punktu II wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 5 lutego 2015 r. (nie zaskarżonego kasacyjnie przez powoda) wynika, że Sąd ten prawomocnie oddalił apelację powoda w zakresie, w którym dochodził on od pozwanego Skarbu Państwa-Prezesa Sądu Okręgowego w R. odsetek ustawowych od kwoty 167 552,01 zł za czas od dnia 2 grudnia 2009 r. do dnia 28 lipca 2010 r. (Sąd Apelacyjny zasądził bowiem od tego pozwanego w punkcie I odsetki od wskazanej wyżej należności głównej poczynając od dnia 29 lipca 2010 r.). Tymczasem Sąd Apelacyjny, po ponownym rozpoznaniu sprawy, w zaskarżonym wyroku z dnia 14 czerwca 2017 r. zasądził na rzecz powoda od pozwanego Skarbu Państwa-Prezesa Sądu Okręgowego w R. odsetki ustawowe od kwoty 167 552,01 zł za okres od dnia 10 grudnia 2009 r. do dnia 19 lutego 2015 r., a zatem także za okres, co do którego sprawa została już prawomocnie osądzona przez oddalenie tych odsetek w poprzednim postępowaniu (od 10 grudnia 2009 r. do dnia 28 lipca 2010 r.).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).

jw